

Justis og politidepartementet
Postboks 8005 dep
0030 OSLO

Høring - NOU 2006:6 - Når sikkerheten er viktigst - Uttalelse

Vi viser til Departementets forsendelse datert 26. juni 2006.

Innledningsvis ønsker vi å gi "Infrastrukturutvalget" honnør for en solid og godt utført jobb med en vesentlig del av vårt totale samfunnssikkerhetsarbeid. Dernest vil vi også gi uttrykk for at det er et lenge etterlengtet arbeid vi her ser resultatet av. Dette begrunner vi bl.a. med at en del viktige arbeidsoppgaver har måttet utstå i påvente av resultatet fra "Infrastrukturutvalget", eksempelvis behovet for en forskrift til Sikkerhetsloven om objektsikkerhet.

Vi ønsker å gi vår tilslutning til utvalgets forslag. Våre kommentarer avgrenses derfor til følgende:

- Understreke betydningen av enkelte av utvalgets forslag.
- Fremme tilleggsforslag til noen av utvalgets forslag.

Kommentarene nedenfor avgis med henvisning til punktinndelingen som er benyttet i rapportens kapittel 1, Sammendrag.

1.2.1. Vi er enige i utvalgets vurdering av at Justis- og politidepartementet, langt på vei, er blitt det "Sikkerhetsdepartementet" som ble foreslått i Sårbarhetsutvalgets rapport. Samtidig er vi også enig i at det er behov for en ytterligere tydeliggjøring av Departementets rolle og ansvar for kritisk infrastruktur og kritiske samfunnsfunksjoner samt betydningen av å prioritere denne delen av Departementets generelle ansvar for samfunnets sivile sikkerhet og beredskap.

Vi vil få understreke behovet for nærmere retningslinjer for gjennomføring av risiko- og sårbarhetsanalyser innenfor de ulike sektorene, og vi støtter derfor utvalgets forslag om at Departementet tar ansvar for å få slike på plass. I løpet av de senere år er det utgitt forskjellige veiledere innenfor emnet med til dels forskjellig terminologi. Vi anser det derfor som ønskelig å få en standardisert veileder hvor begrepene er entydige. Vi vil også foreslå at risiko- og sårbarhetsanalyser "omdøpes" til risiko- og sårbarhetsvurderinger da begrepet "analyse" smaker for mye av vitenskap. Det er dessuten viktig at gjennomføring av risiko- og sårbarhetsanalyser i forbindelse med disponering av arealer blir lovhemlet.

1.2.2. Vi vil også få understreke behovet for en generell lovbestemmelse om beredskapsplikt for virksomhetseiere for å sikre kritisk infrastruktur og kritiske samfunnsfunksjoner. Det er et tankekors at vi i kommunene, som kanskje er vårt viktigste forvaltningsnivå, i dag ikke har

noen lovbestemmelse som pålegger nettopp kommunene å ivareta innbyggernes ve og vel under alle forhold, men derimot har særlover innenfor en del sektorer (eksempelvis helse- og sosial, brannordning, vannforsyning). Vi har ingen bastant oppfatning av om foreslåtte lovbestemmelse skal fremstå som egen lov eller om den kan inngå i allerede eksisterende lovgivning. Vi vil derfor be Departementet vurdere sammenhengen mellom en egen, generell beredskapslov og eksisterende lovgivning på området samt iaktta særskilt forslaget om å la den generelle beredskapsplikten inngå i ny Sivilforsvarslov (forslag fra arbeidsgruppe under ledelse av Justis- og politidepartementet).

For øvrig er vi fullt ut enig i at forslaget om en generell beredskapsplikt innebærer krav om risiko- og sårbarhetsanalyser, drifts- og leveransesikkerhet, beredskapsplaner, informasjonsdeling og samarbeid, tilsyn og sanksjonsmuligheter.

I tillegg vil vi bemerke at en generell lov om beredskap med tilhørende forskriftsverk inneholdende overnevnte krav, vil bidra til at vårt arbeid som tilsynsmyndighet overfor eksempelvis kommunene, får bedre kvalitet. I dag må vi, i forbindelse med tilsyn i kommunene, nøye oss med å foreslå forbedringspunkter. Disse søker vi i tillegg å oppnå en enighet med kommunene om. En beredskapslov med forskriftsverk vil gjøre oss i stand til å måle avvik og komme med merknader, noe som anses som mer forpliktende i og med muligheter for sanksjoner. Dette vil også medføre at vår metode for gjennomføring av tilsyn, samt begrepsbruk, blir mer lik tilsvarende benyttet av andre tilsynsmyndigheter.

Vi vil også fullt ut støtte forslaget om en tilskuddsordning rettet mot tiltak som klart faller utenfor virksomhetenes eget ansvar og som anses nødvendig av hensyn til rikets sikkerhet og vitale nasjonale interesser.

1.2.3. Det er høyst påkrevet å få utarbeidet et forskriftsverk i forhold til objektsikkerhet, noe som utvalgets forslag legger opp til i dette punktet. Det er nødvendig at det i dette forskriftsverket redegjøres for hvilke krav til egenbeskyttelse som legges til objekteieren og hva som skal til for å oppnå beskyttelse fra andre virksomheter, eksempelvis Heimevern og Politi. Risiko- og sårbarhetsanalyse er et nødvendig grunnlag. Et godt forskriftsverk på dette viktige området vil erstatte dagens foreldede nøkkelpunkt-direktiv, et direktiv som for øvrig har ligget ”brakk” i flere år.

1.2.5. Vi ønsker ikke å gi uttrykk for noen mening i forhold til offentlig eller privat eierskap hva angår kritisk infrastruktur. Vi tror dessuten at privat eierskap innenfor eksempelvis kraft- og/eller telesektoren verken er ønskelig eller mulig å reversere.

Vi ønsker derimot å gi uttrykk for at det ved privat eierskap må kreves konsesjon og at det i konsesjonsvilkårene settes krav om hvordan samfunnssikkerhetsaspektet skal ivaretas. Dette synes ikke bestandig å være like godt ivaretatt hittil. For øvrig støtter vi fullt ut utvalgets oppfatning av at samfunnssikkerhetsmessige forhold må veie tyngre enn bedriftsøkonomiske fordeler når vi snakker om infrastruktur som har karakter av å være kritisk.

Vi har merket oss at utvalget mener det er viktig at eierskap til infrastruktur som er kritisk for landet bør være under kontroll av norske eiere. Vi deler utvalgets intensjoner, men uttrykker samtidig en viss tvil om hvordan dette skal la seg løse i praksis.

1.2.6. Til dette viktige hovedpunktet ønsker vi å kommentere to forhold slik:

- Realisering av planene for nytt, nasjonalt nødnett.
- Aldring på ledningsnett og komponenter innenfor kraftforsyning og vann- og avløps-sektoren.

Det er absolutt et behov for realisering av planene for et nytt, nasjonalt nødnett. En nærmere begrunnelse for dette anser vi som unødvendig. Vi ønsker imidlertid å gi uttrykk for at nødnettet ikke bare må omfatte "blålysetatene", selv om vi er enig i at det er viktig å etablere for disse først. Vi vil derfor sterkt understreke nødvendigheten av at nødnettsprosjektet utvides til å omfatte flere viktige samfunnsaktører, når etableringsfasen for "blålysetatene" er over.

Økende alder på ledningsnett og komponenter innenfor kraftforsyning og vann- og avløps-sektoren er en utfordring som har blitt trukket frem oftere i den senere tid. Dette er det viktig å ta tak i, og vi understreker nødvendigheten av at de samfunnssikkerhetsmessige forhold vektes tyngre enn rent bedriftsøkonomiske. Tilskuddsordninger kan være en løsning i ytterste konsekvens.

1.2.7. I forhold til dette punktet ønsker vi å understreke utvalgets forslag i forhold til:

- Tydeliggjøring av fylkesmennenes vaktberedskap og ansvar innenfor krisehåndtering.
- Tidsmessige og funksjonelle graderte sambandsmidler til prioriterte deler av forvaltningen.
- En generell beredskapsplikt for kommunene.

Fylkesmennene har i dag ingen etablert vaktberedskap utover at det er "vanlig" at noen nøkkelpersoner har mobiltelefon påslått til enhver tid. En økende bruk av hjemmekontor-løsninger bidrar også til sikring av tilgjengelighet. Selv om disse forhold er meget prisverdige, anses de ikke som tilfredsstillende i en tid hvor terskelen for kontakt mellom samarbeids-partnere og fylkesmennene for drøfting av oppståtte situasjoner, er blitt stadig lavere. Et annet vesentlig forhold er at fylkesmennene er ansvarlig for viderevarsling av kommunene m.fl. i situasjoner hvor sentrale myndigheter sender ut varsel om eksempelvis flom, ekstremvær etc.

Selv om mye tyder på at det er blitt mindre mengder med gradert informasjon i store deler av forvaltningen, er behovet for utveksling av slik informasjon fortsatt til stede. Vår del av forvaltningen er satt opp med graderte sambandsmidler som utvilsomt hører hjemme i en annen tid. Dette vanskeliggjør effektiv informasjonsformidling og utgjør også en utfordring i forhold til å få tatt ut personell som vil påta seg rollen med å drifte systemene.

En generell beredskapsplikt for kommunene anses tilfredsstillende drøftet under pkt. 1.2.2. foran.

Ut over dette har vi ingen ytterligere kommentarer.

Med hilsen

Oddbjørn Nordset
fung. fylkesmann

Arnt R. Haugan

Saksbehandlers telefon: 74 16 80 47